

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือโดยการทดสอบแนวเหตุผลหลักที่ว่าลักษณะเฉพาะบุคคลอื่นใดแก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านอื่นใดแก่ ประเภทหนังสือ จำนวนหนังสือที่อ่าน เวลาที่ใช้ในการอ่าน แหล่งที่ได้อ่านหนังสือ และวัตถุประสงค์ในการอ่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร และผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันห้องสมุดประชาชนที่สังกัดกรุงเทพมหานครมี 8 แห่ง ในจำนวนนี้ 7 แห่ง เปิดให้บริการประชาชนโดยทั่วไปได้แก่ ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนชอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน ห้องสมุดประชาชนนongคาราม ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย ห้องสมุดประชาชนบางเขน และห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียน ส่วนห้องสมุดของกรุงเทพมหานครอีก 1 แห่ง คือ ห้องสมุดวิชาการเปิดให้บริการเฉพาะข้าราชการกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน 7 แห่งที่กล่าวข้างต้น ในที่นี้จะขอกล่าวถึงห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งอย่างย่อ ๆ

ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี เปิดดำเนินการ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2499 เป็นอาคารชั้นเดียว ตั้งอยู่ในบริเวณสวนลุมพินี ถนนราชดำริ เขตปทุมวัน

ห้องสมุดประชาชนชอยพระนาง เปิดดำเนินการ เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2512 เป็นอาคาร 3 ชั้น ตั้งอยู่ปากชอยพระนาง ถนนราชวิถีใกล้อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เขตพญาไท

ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2513
เป็นอาคาร 2 ชั้น ตั้งอยู่ในซอยปทุมวัน ถนนพระราม 1 เขตปทุมวัน

ห้องสมุดประชาชนนนทบุรี เปิดดำเนินการ พ.ศ. 2509 เป็นตึก 2 ชั้น
ตั้งอยู่ใกล้บริเวณวัดถนนการราม ถนนสมเด็จพระยา เขตคลองสาน เดิมอยู่ในความ
อุปถัมภ์ของเทศบาล ชนบุรี ร่วมกับสโมสรโรตารี ชนบุรี ต่อมาได้โอนกิจการของห้องสมุด
ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. 2515

ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2519
ตั้งอยู่บนหอขวางของศาลาการเปรียญ ในบริเวณวัดสังข์กระจาย ถนนอิสรภาพ
เขตบางกอกใหญ่

ห้องสมุดประชาชนบางเขน เป็นอาคารชั้นเดียวตั้งอยู่ในที่ว่าการเขตบางเขน
ถนนพหลโยธิน เดิมเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ ได้โอนให้กรุงเทพมหานครดำเนินการ
เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2520

ห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียน เป็นอาคารชั้นเดียว ตั้งอยู่บริเวณวัดหนึ่ง
ถนนริมคลองค่าน เขตบางขุนเทียน เดิมเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ ได้โอนให้กรุงเทพ
มหานครดำเนินการ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2523

จำนวนหนังสือที่ให้บริการ

จากการสำรวจโดยนับจากสมุดทะเบียนบัตรรายการและจำนวนเล่ม เมื่อเดือน
กันยายน 2525 ปรากฏว่าห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินีมีหนังสือให้บริการมากที่สุดคือ
14,406 เล่ม รองลงมาคือห้องสมุดประชาชนนนทบุรีมีหนังสือ 13,826 เล่ม
ห้องสมุดประชาชนปทุมวันมีหนังสือ 10,376 เล่ม ห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียนมีหนังสือน้อยที่สุดคือ 2,231 เล่ม เมื่อพิจารณาประเภทหนังสือที่มีในแต่ละห้องสมุดพบว่า ห้องสมุด
ประชาชนทุกแห่งมีหนังสือนวนิยายมากที่สุดมีปริมาณ 1 ใน 5 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด
หรือมากกว่านั้น (ตารางที่ 6) หนังสือในห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 แห่งนี้จัดหมู่ตามระบบ
ทศนิยมควิวี่ (Dewey Decinal Classification) โดยแบ่งหนังสือออกเป็น 10 หมวด

ตารางที่ 6 จำนวนหนังสือแยกตามเลขหมู่จำแนกตามห้องสมุด

เลขหมู่	ห้องสมุด													
	สวนลุม พินี	%	หอพระ นาง	%	ปทุมวัน	%	อนง คาราม	%	วัดสังข์ กระจาย	%	บาง เขน	%	บางขุน เทียน	%
000-099	959	6.6	559	6.0	568	5.5	553	3.9	247	5.5	248	4.8	119	5.3
100-199	743	5.2	440	4.7	310	2.9	523	3.8	157	3.5	186	3.6	113	5.1
200-299	606	4.2	458	4.9	445	4.3	710	5.1	479	10.6	395	7.8	126	5.7
300-399	2,491	17.3	1,547	16.1	1,677	16.2	1,265	9.1	493	10.9	581	11.4	205	9.2
400-499	495	3.4	339	3.6	263	2.5	529	3.8	173	3.8	178	3.5	115	5.2
500-599	541	3.8	419	4.5	413	3.9	396	2.9	251	5.6	164	3.2	240	10.8
600-699	881	6.1	753	8.1	774	7.5	961	6.9	315	6.9	307	6.0	116	5.2
700-799	578	5.5	446	4.8	651	6.3	399	2.9	179	3.9	151	2.9	95	4.3
800-899	845	5.9	594	6.4	571	5.5	705	5.1	297	6.6	279	5.5	119	5.3
900-999	1,450	10.1	1,079	11.6	1,049	10.0	1,317	9.5	391	8.7	590	11.6	159	7.1
นวนิยาย	3,938	27.3	1,903	20.4	2,553	24.6	5,977	43.2	1,329	29.4	1,604	31.4	509	22.7
เยาวชน	879	6.1	793	8.5	1,102	10.6	491	3.5	203	4.5	420	8.2	315	14.1
รวม	14,406	100	9,330	100	10,376	100	13,826	100	4,514	100	5,103	100	2,231	100

เวลาเปิดบริการ

ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 10.00 - 17.00 น. ปิดเฉพาะวันหยุดราชการประจำปี ส่วนห้องสมุดประชาชนอีก 6 แห่ง เปิดวันอังคารถึงวันเสาร์ เวลา 10.00 - 17.00 น. ปิดวันอาทิตย์ถึงวันจันทร์และวันหยุดราชการประจำปี

ห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 แห่งนี้แต่เดิมให้บริการการอ่านสิ่งพิมพ์ภายในห้องสมุดเท่านั้น ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีสิทธิสมัคร เป็นสมาชิก และยืมหนังสือจากห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 แห่งได้ ยกเว้นห้องสมุดประชาชนอนงคารามแห่งเดียวที่เปิดรับบุคคลทั่วไปเป็นสมาชิกและมีสิทธิยืมหนังสือของห้องสมุด ต่อมาในปีงบประมาณ 2524 คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523 เป็นต้นมา ห้องสมุดประชาชนทุกแห่งได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปสมัคร เป็นสมาชิก มีสิทธิยืมหนังสือจากห้องสมุด ซึ่งปรากฏว่าการยืมหนังสือเพิ่มจำนวนมากขึ้นคือ ในปีงบประมาณ 2522 ซึ่งเป็นปีที่ทางห้องสมุดรับสมาชิกเฉพาะที่เป็นข้าราชการ กรุงเทพมหานคร มีสมาชิกยืมหนังสือเพียง 21,536 เล่ม ต่อมาในปีงบประมาณ 2523 2524 และ 2525 ซึ่งทางห้องสมุดรับบุคคลทั่วไปเป็นสมาชิก ปรากฏว่าจำนวนหนังสือที่ยืมเพิ่มมากขึ้นเป็น 24,844 เล่ม 45,242 เล่ม และ 60,886 เล่ม ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 7 (คู่มือการปฏิบัติงานงานห้องสมุดประชาชน กรุงเทพมหานคร 2525 : 31)

ตารางที่ 7. จำนวนผู้พิมพ์และหนังสือที่พิมพ์ตั้งแต่ 1 ต.ค. 21 - 30 ก.ย. 25 จำแนกตามห้องสมุด

ห้องสมุด	1 ต.ค. 21 - 30 ก.ย. 22				1 ต.ค. 22 - 30 ก.ย. 23				1 ต.ค. 23 - 30 ก.ย. 24				1 ต.ค. 24-30 ก.ย. 25			
	ผู้พิมพ์	%	หนังสือที่พิมพ์	%	ผู้พิมพ์	%	หนังสือที่พิมพ์	%	ผู้พิมพ์	%	หนังสือที่พิมพ์	%	ผู้พิมพ์	%	หนังสือที่พิมพ์	%
สวนจุมภฏ	867	11.3	2388	11.1	1256	12.9	3698	14.9	4576	18.2	9152	20.2	8066	26.5	16110	26.5
หอพระนาง	678	8.8	2158	10.0	949	9.8	3349	13.5	3917	15.6	7834	17.3	3081	10.1	6142	10.1
ปทุมวัน	1172	15.3	3639	16.9	1271	13.1	3885	15.6	5684	22.7	11364	25.1	6658	21.8	13948	22.9
อนงคาราม	2603	33.9	6386	29.6	3567	36.8	6554	26.4	5515	21.9	7030	15.5	4243	13.9	8486	13.9
วัดสังฆการี	604	7.9	1776	8.3	798	8.2	1876	7.5	1426	5.7	2856	6.3	1058	3.5	2095	3.4
บางเขน	1763	22.9	5189	24.1	1768	18.2	5291	21.3	3358	13.4	6716	14.8	6714	22.0	12799	21.0
บางขุนเทียน	-	-	-	-	93	0.9	191	0.8	645	2.6	290	0.6	653	2.1	1306	2.1
รวม	7687	100	21536	100	9702	100	24844	100	25121	100	45242	100	30473	100	60886	100

สมาชิกและผู้ใจของสมุคประชาชน

ห้องสมุคประชาชน กรุงเทพมหานคร เปิดรับบุคคลทั่วไปเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 เป็นต้นมา โดยไม่จำกัด เพศ วัย ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยผู้ประสงค์จะสมัคร เป็นสมาชิกห้องสมุคต้องยื่นใบสมัครพร้อมหลักฐานดังนี้คือ

1. บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวนักศึกษา หรือบัตรประจำตัวข้าราชการ หรือสำเนาทะเบียนบ้าน
2. รูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว 2 รูป
3. อัตราค่าสมัครเป็นสมาชิก ผู้ใหญ่คนละ 10 บาท เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี คนละ 5 บาท ต่อปี
4. เงินค่าประกันหนังสือ ผู้ใหญ่คนละ 40 บาท เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี คนละ 20 บาท (คู่มือการปฏิบัติงานห้องสมุคประชาชน กรุงเทพมหานคร 2525 : 13)

จากการสำรวจสมาชิกของห้องสมุคประชาชนทั้ง 7 แห่งในสมุคทะเบียนสมาชิก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2525 ปรากฏว่าสมาชิกห้องสมุคประชาชนส่วนใหญ่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป คือ 3,105 คน เป็นชาย 1,613 คน หญิง 1,492 คน ส่วนสมาชิกที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มี 516 คน เป็นเด็กชาย 294 คน เด็กหญิง 222 คน (ตารางที่ 8) เกี่ยวกับอาชีพ ปรากฏว่าสมาชิกห้องสมุคประชาชนส่วนใหญ่ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา เช่นเดียวกันทุกแห่ง รองลงมาคือข้าราชการและลูกจ้าง สำหรับห้องสมุคปทุมวัน มีสมาชิกเป็นลูกจ้างบริษัทมากกว่าห้องสมุคแห่งอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุคแห่งนี้ตั้งอยู่ในย่านธุรกิจ มีบริษัทต่าง ๆ อยู่บริเวณใกล้เคียง เช่นเดียวกันห้องสมุคประชาชนบางเขนมีสมาชิกเป็นข้าราชการมากกว่าห้องสมุคประชาชนแห่งอื่น ๆ อาจเป็นเพราะตั้งอยู่ใกล้เคียงกับหน่วยราชการอื่น คือ ที่ทำการเขตบางเขน (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 8

สมาชิกห้องสมุดประชาชนตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2523-30 กันยายน 2525
จำแนกตามห้องสมุด

ห้องสมุด	ผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไป				เด็ก				รวม	%
	ชาย	%	หญิง	%	ชาย	%	หญิง	%		
สวนลุมพินี	555	34.1	491	32.9	152	51.7	101	45.5	1299	35.9
ชอยพระนาง	251	15.6	273	18.3	27	9.2	36	16.2	587	16.2
ปทุมวัน	275	17.1	289	19.4	38	12.9	15	6.8	617	17.0
อนงคาราม	195	12.1	147	9.9	29	9.9	37	16.7	408	11.3
วัดสังฆการะจาย	57	3.5	35	2.4	10	3.4	8	3.6	110	3.0
บางเขน	231	14.3	221	14.8	24	8.2	13	5.9	489	13.5
บางขุนเทียน	49	3.0	36	2.4	14	4.7	12	5.4	111	3.1
รวม	1,613	100	1,492	100	294	100	222	100	3,621	100

ผู้ไช้ของสมุคประชาชนกล่าวไควว่า มีทั้งผู้เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก
จากสถิติการไช้ของสมุคประชาชนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2521-30 กันยายน 2525
ปรากฏว่าห้องสมุคที่มีผู้ไช้มากไคแก่ห้องสมุคประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุคประชาชน
ชอยพระนาง ห้องสมุคประชาชนปทุมวัน และห้องสมุคประชาชนอนงคาราม
(ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9

อาชีพของสมาชิกห้องสมุดประชาชน จำแนกตามห้องสมุด

ห้องสมุด	อาชีพ																
	นักเรียน นักศึกษา	%	ข้าราชการ	%	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	%	ค้าขาย	%	รับจ้าง	%	ลูกจ้าง บริษัท	%	นักบวช	%	อื่น ๆ, และไม่ ระบุ	%	รวม
สวนลุมพินี	809	38.5	114	21.5	25	45.5	54	71.1	109	69.9	117	34.2	-	-	71	21.9	1,299
ซอยพระนาง	396	18.8	106	20.0	3	5.5	6	7.9	12	7.7	31	9.1	-	-	33	10.2	587
ปทุมวัน	305	14.6	69	13.0	3	13.0	-	-	-	-	172	50.3	-	-	68	20.9	617
อนงคาราม	258	12.3	28	5.3	3	5.5	7	9.2	17	10.9	19	5.6	19	57.6	57	17.5	408
วัดสังข์กระจาย	56	2.7	30	5.7	1	1.8	1	1.3	8	5.1	-	-	6	18.2	8	2.5	110
บางเขน	232	11.0	151	28.5	19	34.6	4	5.3	4	2.6	3	0.9	-	-	76	23.4	489
บางขุนเทียน	48	2.3	32	6.0	1	1.8	4	5.3	6	3.9	-	-	8	24.2	12	3.7	111
รวม	2,104	100	530	100	55	100	76	100	156	100	342	100	33	100	325	8.9	3,621

ตารางที่ 10 จำนวนผู้เข้าไขทองสมุกตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 21 - 30 ก.ย. 25

ทองสมุก	ผู้เข้าไขทองสมุก							
	1 ต.ค. 21- 30 ก.ย. 22	%	1 ต.ค. 22- 30 ก.ย. 23	%	1 ต.ค. 23- 30 ก.ย. 24	%	1 ต.ค. 24- 30 ก.ย. 25	%
สวนลุมพินี	35,028	22.1	42,301	22.1	47,925	20.8	51,424	24.8
ชอยพระนาง	42,211	26.6	45,304	23.7	47,063	20.4	38,787	18.7
ปทุมวัน	33,667	21.2	38,225	20.0	39,311	17.1	36,707	17.2
อนงคาราม	25,464	16.0	31,666	16.5	43,009	18.7	41,323	19.9
วัดสังข์กระจาย	7,426	4.7	9,834	5.1	10,726	4.7	5,879	2.8
บางเขน	15,042	9.5	19,753	10.3	24,839	10.8	18,490	8.9
บางขุนเทียน	-	-	4,404	2.3	17,338	7.5	14,944	7.2
รวม	158,838	100	191,487	100	230,211	100	207,554	100

ประชากรที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง

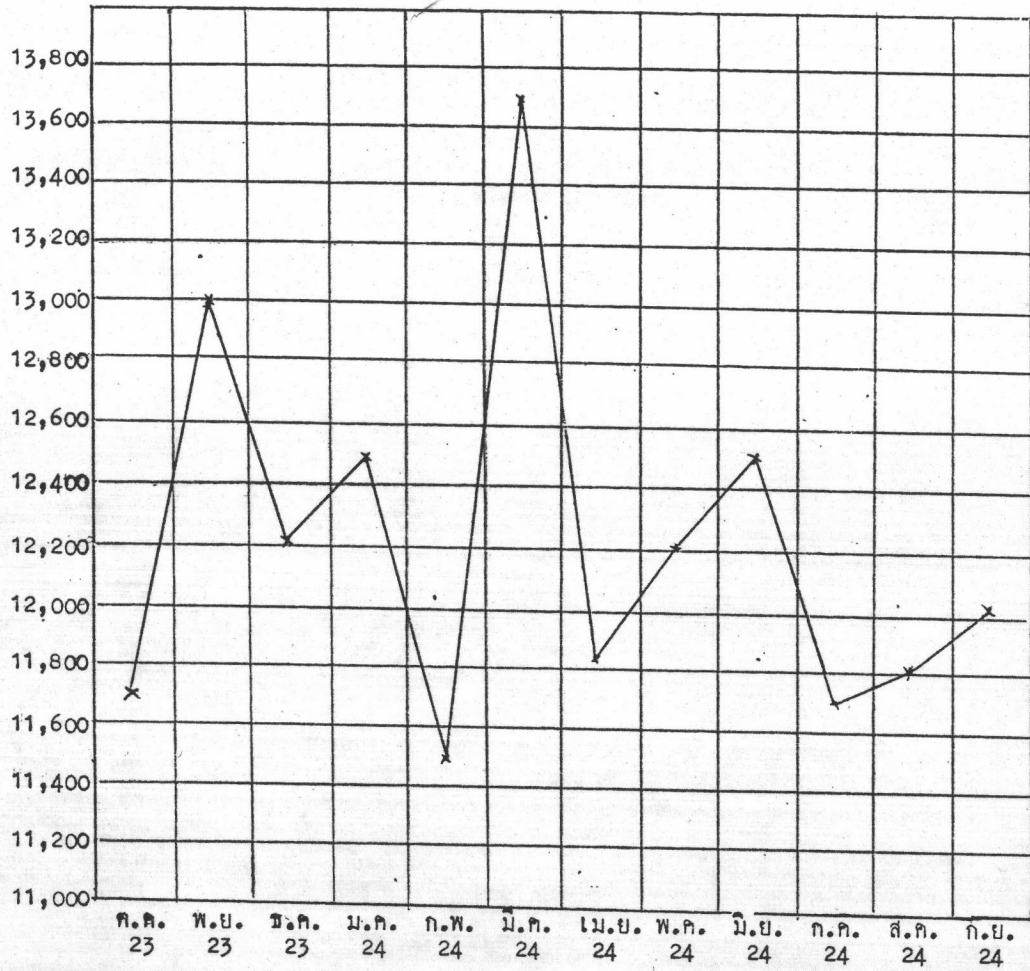
ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 แห่ง (ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนนงคาราม ห้องสมุดประชาชนวัดสังฆกรกระจาย ห้องสมุดประชาชนบางเขน และห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียน) ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมาใช้ห้องสมุดระหว่างวันที่ 3-25 กันยายน 2525 การที่ผู้วิจัยเลือกใช้เดือนกันยายนเป็นเดือนแจกแบบสอบถามเพราะ จากสถิติการใช้ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้ที่เป็นผู้ใหญ่ อายุ 15 ปีขึ้นไป ในปีงบประมาณ 2524 (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2523-2524) ซึ่งเป็นปีแรกที่ห้องสมุดเปิดรับบุคคลทั่วไปเป็นสมาชิกพบว่า เดือนที่มีผู้ใหญ่มาใช้มากที่สุดคือเดือนมกราคม มีนาคม มิถุนายนและพฤศจิกายน เดือนที่มีผู้มาใช้บริการมากที่สุดคือเดือนเมษายน พฤษภาคม กันยายน และธันวาคม เดือนที่มีผู้ใช้น้อยที่สุดคือเดือนกุมภาพันธ์ กรกฎาคม สิงหาคม และตุลาคม (แผนภูมิที่ 1) ผู้วิจัยได้เลือกเดือนกันยายน ซึ่งเป็นเดือนที่มีผู้ใหญ่มาใช้ห้องสมุดในระดับปานกลางเป็นช่วงเวลาสำหรับแจกแบบสอบถาม ด้วยเหตุผลที่ว่าเดือนที่มีผู้ใช้ระดับปานกลางช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้มาใช้ห้องสมุดประชาชน ทั้งที่มาอ่าน มายืม หรือมาคืนหนังสือได้ทั่วถึง ผู้วิจัยมีเวลาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามในขณะที่ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนจากผู้ตอบแต่ละคน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 แห่งที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 330 คน ซึ่งมาใช้ห้องสมุดระหว่างวันที่ 3-25 กันยายน 2525 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังนี้คือ

1. เป็นผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกห้องสมุด
2. เป็นผู้อ่านหนังสือในห้องสมุดและนั่งอ่านมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 นาที
3. เป็นผู้ใช้ห้องสมุดไม่ถึง 10 นาที โดยมาเพื่อยืมหรือคืนหนังสือ

แผนภูมิที่ 1

สถิติการเข้าใช้ของสมุดประชาชนของผู้ใหญ่ ตั้งแต่ 1 ต.ค. 23 - 30 ก.ย. 24

แนว เหตุผลและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

จากแนว เหตุผลของการวิจัยที่ว่าลักษณะเฉพาะบุคคลสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ลักษณะเฉพาะบุคคลอันเป็นตัวแปรอิสระประกอบด้วย

เพศ ใ้แก่ ชาย หญิง

อายุ ใ้แก่ 18-23 ปี 24-29 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา ใ้แก่ ประถม มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครู ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ ใ้แก่ นักศึกษา เกษตรกร กรรมกร รับจ้าง ประกอบอาชีพส่วนตัว ประกอบการค้าหรือบริการ เอกชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ วางงาน ปลดเกษียณ อื่น ๆ

พฤติกรรมการอ่าน อันเป็นตัวแปรตามประกอบด้วย

ประเภทหนังสือที่อ่าน ใ้แก่ ความรู้ทั่วไป หรือเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ปริญญา และศาสนา กฎหมายและการปกครอง การศึกษา การค้าขาย อุตสาหกรรม การบริหาร การจัดการงาน การเกษตร ขนบธรรมเนียมประเพณี คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ศิลปะและการบันเทิง วรรณคดี นวนิยาย สุขภาพ ประวัติศาสตร์และชีวประวัติบุคคลสำคัญ ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว ครอบครั้ว

จำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ใ้แก่ 1 เล่มหรือเพียงบางส่วนของหนังสือนั้น 2-3 เล่ม 4-5 เล่ม มากกว่า 5 เล่ม ไม่ใ้ค้อานเลย

จำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน ใ้แก่ อ่านเพียงบางส่วนของหนังสือนั้น 1 เล่ม 2 เล่ม 3 เล่ม 4 เล่ม หรือมากกว่านี้ ไม่ใ้ค้อานเลย

เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ใ้แก่ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง 3-4 ชั่วโมง 5 ชั่วโมงขึ้นไป

แหล่งที่ใ้ค้อหนังสือ ใ้แก่ ยืมจากห้องสมุด ยืมเพื่อนหรือญาติ ซื้อเขาจากร้าน เขาหนังสือ ยืมหน่วยงานที่สังกัด มีผู้มอบใ้ อื่น ๆ

วัตถุประสงค์ในการอ่าน ได้แก่ เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางทันเหตุการณ์ เพื่อประกอบการศึกษา เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพื่อปรับปรุงตัวเองให้อยู่ในสังคมได้ดี เพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหรือฆ่าเวลา

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เพื่อพิสูจน์แนวเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามที่สร้างขึ้นประกอบด้วยคำถาม 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ศึกษาลักษณะเฉพาะของผู้ใช้ห้องสมุด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ คือ การเป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดประเภทอื่น ๆ จำนวนครั้งที่มาใช้ห้องสมุดประชาชนโดยเฉลี่ย จำนวนครั้งที่มาใช้ห้องสมุดประชาชนในระยะ 1 สัปดาห์ ก่อนตอบแบบสอบถาม และการใช้ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่าน ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ได้แก่ จุดเริ่มแรกที่ทำให้สนใจอ่าน ลักษณะหนังสือที่ชอบอ่าน จุดประสงค์ในการอ่านหนังสือ จำนวนหนังสือบนเตียง เช่น นวนิยาย เรื่องสั้นที่อ่านโดยเฉลี่ยใน 1 เดือน จำนวนหนังสือตำรา หรือหนังสือเชิงวิชาการที่อ่านโดยเฉลี่ยใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน แหล่งที่ไ้หนังสือ ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน วิธีการเลือกหนังสือและปัญหาหรืออุปสรรคในการอ่านหนังสือ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการอ่านหนังสือของห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วยคำถาม 7 ข้อ ได้แก่ สถานที่ที่ชอบอ่านหนังสือของห้องสมุดประชาชน จำนวนหนังสือของห้องสมุดประชาชนที่อ่านโดยเฉลี่ยต่อเดือน ประเภทหนังสือในห้องสมุดประชาชนที่ชอบอ่าน และการยืมหนังสือจากห้องสมุดประชาชน

แบบสอบถามเมื่อสร้างเสร็จ ได้นำไปทดสอบที่ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2525 โดยได้ทดสอบกับผู้อ่าน 6 คน ผู้อ่านที่ทดสอบเลือกโดยคุณลักษณะดังนี้ คือ

1. เป็นผู้อ่านที่อยู่ในวัยต่าง ๆ กัน
2. เป็นผู้อ่านที่นั่งอ่านมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 นาที

ปรากฏว่าผู้ทดสอบแบบสอบถามมีลักษณะเฉพาะบุคคลดังนี้

เพศ : ชาย 5 คน หญิง 1 คน

อายุ : 18-23 ปี 2 คน 24-29 ปี 2 คน 40-49 ปี 2 คน

ระดับการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ 2 คน คือระดับมัธยมศึกษา 1 คน

ระดับปริญญาตรี 1 คน จบการศึกษาแล้ว 3 คน คือจบอาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครู 1 คน

มัธยมศึกษา 2 คน กำลังศึกษาอยู่และทำงานด้วย 1 คน คือกำลังศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี และเป็นข้าราชการด้วย

อาชีพ : นักเรียนหรือนักศึกษา 2 คน ข้าราชการ 1 คน ลูกจ้าง 1 คน

ประกอบการค้าและบริการเอกชน 1 คน ว่างงาน 1 คน

จากการทดสอบแบบสอบถามครั้งนี้ พบข้อบกพร่องบางประการซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับอาชีพ จากแบบสอบถามกำหนดให้ผู้ตอบเลือกอาชีพ 9 ประเภท คือ นักศึกษา เกษตรกร กรรมกรหรือรับจ้างประกอบอาชีพส่วนตัว ประกอบการค้า และบริการเอกชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ว่างงานหรือปลดเกษียณ อื่นๆ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบทดสอบไม่วงกลมคำตอบว่ากรรมกรหรือรับจ้าง แทวงคำตอบ "อื่นๆ" และระบุว่า มีอาชีพรับจ้าง โดยให้เหตุผลว่าควรแยกอาชีพกรรมกรกับอาชีพรับจ้างเป็นคนละข้อกัน ผู้วิจัยจึงเพิ่มอาชีพจาก 9 ประเภท เป็น 11 ประเภท โดยแยกอาชีพรับจ้างกับกรรมกรเป็นคนละข้อกัน และแยกอาชีพว่างงานกับปลดเกษียณเป็นคนละข้อเช่นเดียวกัน

2. เรื่องความถี่ในการมาใช้ห้องสมุดประชาชน แบบสอบถามกำหนดคำตอบไว้ 4 ข้อคือ มาใช้ห้องสมุดทุกวัน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง สัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง และเดือนละ 1 ครั้ง ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบทดสอบเขียนระบุไว้ว่าไม่มีคำตอบที่ตรงกับการใช้จริง ผู้วิจัยจึงเพิ่มคำตอบจากเดิม 4 ข้อ เป็น 5 ข้อ คือ มาใช้ห้องสมุดประชาชนทุกวัน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง สัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง เดือนละ 1 ครั้ง และเดือนละ 2-3 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อตรงกับพฤติกรรมของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนมากยิ่งขึ้น

3. เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของประเภทหนังสือที่ขอบอ่าน 3 ลำดับ เติมแบบทดสอบระบุไว้ว่า โปรดตอบโดยจัดลำดับที่ขอบากน้อยเรียงตามลำดับ 3 อันดับ ใส่เครื่องหมายเลขข้อปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบทดสอบไม่เข้าใจข้อความดังกล่าวและขอคำอธิบาย ผู้วิจัยจึงแก้ไขเป็น โปรดตอบโดยจัดอันดับความขอบากน้อย 3 อันดับด้วยกัน อันดับที่ 1 ขอบมากที่สุด อันดับที่ 2 ขอบรองลงมา และใส่เครื่องหมายเลขข้อ

4. เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอ่านกับการใช้ห้องสมุดประชาชน แบบทดสอบนี้แยกเป็น 2 ตอน ตอนแรกให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนตอบ ตอนหลังให้เฉพาะผู้เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนตอบ แต่ผู้วิจัยมิได้เขียนข้อความกำกับไว้ว่าให้เฉพาะผู้เป็นสมาชิกตอบ เมื่อถามเรื่องจำนวนหนังสือที่ยืมจากห้องสมุดแต่ละครั้ง และความถี่ในการยืมผู้เป็นสมาชิกจึงตอบแบบสอบถามข้อนี้ได้ปรากฏว่ามีผู้ไม่ได้เป็นสมาชิกตอบเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงแก้ไขแบบทดสอบด้วยการระบุไว้ว่า คำถามต่อไปนี้สำหรับผู้ที่ เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนแห่งนี้ และเคยยืมหนังสือออกไปอ่านที่บ้านตอบเท่านั้น

แบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ประกอบด้วย

1. จดหมายนำเพื่อขอความร่วมมือจากผู้อ่านในห้องสมุดประชาชน
2. คำถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ ลักษณะเฉพาะของผู้อ่าน (5 คำถาม) การใช้ห้องสมุด (5 คำถาม) ลักษณะการอ่านโดยทั่วไป (10 คำถาม) และความสัมพันธ์ของการอ่านกับการใช้ห้องสมุดประชาชน (7 คำถาม).

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามแก่ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนหนองคาราม ห้องสมุดประชาชนบางเขน และห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียน แห่งละ 50 ชุด ส่วนห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย แจกแบบสอบถามเพียง 30 ชุด เพราะมีผู้ใช้ห้องสมุดน้อยกว่าห้องสมุดประชาชนแห่งอื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 10 รวมแบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้น 230 ชุด โดยเลือกแจกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะดังที่ใ้กล่าวข้างต้น (หน้า 65) การแจกแบบสอบถามได้แจกระหว่างวันที่ 3 - 25 กันยายน 2525 ตั้งแต่เวลา 11.00 - 16.00 น.

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองที่ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชน
ชอยพระนาง และห้องสมุดประชาชนปทุมวัน ส่วนห้องสมุดประชาชนบางเขน และห้องสมุดประชาชน
บางขุนเทียน อนุสาวรีย์ และวัดสังฆะกระจาย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองส่วนหนึ่ง อีก
ส่วนหนึ่งบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนทั้ง 4 แห่ง ได้ช่วยแจกให้ โดยผู้วิจัยได้แจ้ง
ให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยแจกไปได้รับคืนครบทั้ง 330 ชุด ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามคืน และ
ตรวจสอบแบบสอบถามความถูกต้องเรียบร้อยก่อนที่มีผู้ตอบแบบสอบถามจะออกจากห้องสมุด แบบสอบถาม
ทั้ง 330 ชุด จึงสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ได้ทุกชุด

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลจากแบบสอบถาม
ทั้ง 4 ตอน คือ ลักษณะเฉพาะของผู้อ่าน การใช้ห้องสมุด ลักษณะการอ่านทั่วไป และความ
สัมพันธ์ของการอ่านกับการใช้ห้องสมุดประชาชน นำมาหาค่าร้อยละ และหาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ
อายุ ระดับการศึกษา อาชีพกับประเภทหนังสือ จำนวนหนังสือบนเตียง และวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน
เวลาที่ใช้ในการอ่านต่อวัน แหล่งที่ได้อ่านหนังสือ และวัตถุประสงค์ในการอ่านโดยใช้ค่าไคสแคว์

(Chi square)

การคำนวณหาค่าร้อยละและค่าไคสแคว์ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์
(Statistical Package for Social Science) ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คำนวณค่าสถิติดังกล่าว ผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอในบทที่ 4

